

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Radě a Evropskému parlamentu – Provádění udržitelnosti v rybolovu EU pomocí maximálního udržitelného výnosu

KOM(2006) 360 v konečném znění

(2007/C 168/07)

Dne 4. července 2006 se Komise, v souladu s článkem 262 Smlouvy o založení Evropského společenství, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci výše uvedené.

Specializovaná sekce Zemědělství, rozvoj venkova, životní prostředí, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 21. března 2007. Zpravodajem byl pan SARRÓ IPARRA-GUIRRE.

Na 435. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 25. a 26. dubna 2007 (jednání ze dne 25. dubna 2007), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 131 hlasy pro, 3 členové se zdrželi hlasování.

1 Závěry a návrhy

1.1 EHSV je toho názoru, že nový politický směr řízení rybolovu Společenství, který se zakládá na maximálním udržitelném výnosu zásob a přináší tak dlouhodobě výhody, by mohl mít hospodářské a sociální důsledky, které by představovaly významné zatížení evropského odvětví rybolovu. Proto doporučuje velmi opatrně zvážit výhody a nevýhody provádění tohoto nového směru z hlediska hospodářského, sociálního a ekologického.

1.2 Jelikož ohledně zjištění maximálního udržitelného výnosu různých populací ryb panuje nejistota, doporučuje Výbor Komisi, aby ve svých dlouhodobých plánech zajistila každoroční úpravy, které by byly smysluplné, postupné a flexibilní a které by byly předem vhodně vyměřeny v souladu se všemi dotčenými odvětvími. Od počátku musí být vhodně konzultovány regionální poradní sbory, Poradní výbor pro rybolov a akvakulturu EU a Výbor pro sociální dialog v odvětví rybolovu, aby jejich členové měli dostatek času společně se svými partnery porovnat podmínky předkládaných návrhů.

1.3 Proto EHSV doporučuje Komisi, aby jednala obzvláště rozvážně při stanovení každoroční cílové míry rybolovu, pomocí které má být dlouhodobě dosažen maximální udržitelný výnos smíšených lovišť.

1.4 EHSV nesdílí argument Komise, že se pomocí této politiky řízení rybolovulepší obchodní bilance, neboť pokles v zásobování trhu podniky ve Společenství bude obratem kompenzován dovozem z třetích zemí. Výbor proto vyzývá Komisi, aby obzvláště sledovala a kontrolovala dovoz na trh Společenství.

1.5 EHSV je toho názoru, že Komise a členské státy EU musí zohlednit „další environmentální faktory“, které jsou uvedeny v tomto stanovisku a které rovněž ovlivňují vývoj mořských ekosystémů. Výbor doporučuje stanovit omezení pro hospodářské aktéry, jejichž činnost ovlivňuje mořské ekosystémy, která by odpovídala omezením pro rybolov.

1.6 V souvislosti s rovnováhou nutnou pro dosažení maximálního udržitelného výnosu se mohou oba přístupy, které Komise navrhuje, dle názoru Výboru vzájemně doplňovat. Konečně je povinností členských států uplatňovat opatření, která považují vzhledem k hospodářským a sociálním důsledkům v příslušném odvětví rybolovu za vhodná. EHSV se obává, že prostředky Evropského rybářského fondu nebudou dostačovat na to, aby vyrovnaly dopady uplatnění tohoto nového systému řízení.

2 Odůvodnění

2.1 Ve svém sdělení o provádění udržitelnosti v rybolovu EU pomocí maximálního udržitelného výnosu (¹), které je předmětem tohoto stanoviska, předkládá Komise návrhy na zlepšení hospodářského výnosu v odvětví rybolovu v rámci společné politiky rybolovu.

2.2 Zlepšení hospodářského výnosu má být dosaženo postupným ukončením nadměrného rybolovu, neboť snížení nákladů, zvýšení úlovků, zlepšení ziskovosti rybolovu a snížení výmětů by pro odvětví rybolovu znamenalo hospodářský přínos.

2.3 Pro uskutečnění těchto cílů je podle Komise načase změnit celkové řízení rybolovu a snažit se o úspěch, a nikoli jen hledat možnosti, jak se vyvarovat neúspěchů.

2.4 Toto sdělení přináší nový politický směr řízení rybolovu ve Společenství s cílem dosáhnout prostřednictvím dlouhodobého stanovení cílové míry rybolovu maximálního udržitelného výnosu populací ryb.

2.5 Tento nový politický směr se zakládá na rozhodnutí členských států Evropské unie, které se u příležitosti světového summitu o udržitelném rozvoji v září roku 2002 v Johannesburgu mezinárodně politicky zavázaly k zachování nebo obnovení populace ryb na úrovni, která zajistí maximální udržitelný výnos, přičemž mají být tyto cíle dosaženy v případě vyčerpaných populací co nejrychleji a každopádně nejpozději do roku 2015.

(¹) KOM(2006) 360 v konečném znění ze dne 4.7.2006.

2.6 Proto je třeba navrhnout dlouhodobý přístup zaměřený na získávání co nejlepších výsledků z produktivního potenciálu živých mořských zdrojů v Evropě. Tento přístup je v souladu s obsáhlým cílem společné politiky rybolovu, který má zaručit udržitelné hospodářské, ekologické a sociální podmínky.

2.7 Výše uvedených hospodářských výhod v odvětví rybolovu může být dosaženo pouze tehdy, pokud dojde k většímu omezení rybolovu během přechodného období, jak se uvádí ve sdělení. S ohledem na rychlost, kterou mají změny proběhnout, je nutné zapojit do procesu rozhodování o těchto změnách všechny zúčastněné strany. Finanční pomoc z Evropského rybářského fondu má pomoci omezit během přechodného období sociální a hospodářské důsledky těchto omezení.

3 Obecné připomínky

3.1 Rozhodnutí Komise zavést řízení rybolovu zaměřené na maximální udržitelný výnos se zakládá na poznatku, že některé populace ryb byly vzhledem k jejich produktivnímu potenciálu loveny příliš.

3.2 Výbor uznává, že se stav některých populací ryb v evropských vodách v posledních 30 letech kriticky snížil, a to především v důsledku nadměrného rybolovu, a souhlasí s tím, že bude žádoucí přikročit k udržitelnějším úrovním rybolovu.

3.3 Komise se domnívá, že zavedení systému řízení populací ryb založených na maximálním udržitelném výnosu nejen zabrání zániku populací, ale umožní také rozvoj větších populací ryb.

3.4 Vzhledem k tomu, že maximální udržitelný výnos populace ryb spočívá v množství biomasy (tzn. ryb), která může být odejmuta, aniž by byl budoucí výnos této populace narušen, považuje EHSV provádění této zásady za správné. Výbor proto plně podporuje to, aby politika řízení rybolovu byla založena na této zásadě.

3.5 Výbor nicméně upozorňuje Komisi na to, že každá změna systému řízení skrývá nebezpečí, a proto je třeba velmi pečlivě vzájemně porovnat výhody a nevýhody.

3.6 Ve sdělení jsou velmi podrobně představeny výhody systému řízení populací ryb založeného na maximálním udržitelném výnosu, a to především výhody pro životní prostředí, zatímco výhody a především nevýhody hospodářského a sociálního charakteru pro odvětví rybolovu nejsou blíže objasněny.

3.7 Vzhledem k výhodám uváděným Komisí považuje Výbor tvrzení, že pomocí této politiky řízení rybolovu bude zlepšena obchodní bilance, za nesprávné, neboť prázdná místa, která vzniknou zánikem podniků Společenství v oblastech dotčených opatřeními k zajištění maximálního udržitelného výnosu, budou obratem obsazena podniky z třetích zemí. Konečně se musí trh s produkty rybolovu vyrovnat s nepřerušovanou poptávkou.

3.8 Ze sdělení vyplývá, že nový systém řízení se opírá o snížení cílové míry rybolovu. Aby mohly ryby dosahovat větších rozměrů, a zajistily tím vyšší hodnotu a výnos úlovku, je třeba snížit podíl ryb ulovených v moři.

3.9 Ve sdělení se zároveň konstatuje, že velikost populací ryb se obtížně měří, a přestože rybolov má významný vliv na stav populací, svou roli hrají i další faktory, jako například environmentální změny a podíl mladých ryb.

3.10 Proto sdělení navrhuje dlouhodobou strategii zaměřenou na obnovení populací ryb, aby vznikla rovnováha mezi rybolovem a produktivní kapacitou populací ryb. Toho lze dosáhnout postupným snižováním počtu rybářských plavidel nebo intenzity jejich rybolovu.

3.11 Aby tato strategie mohla být prováděna tak, že rybáři budou moci získat ze zásob maximální udržitelný výnos, je třeba předtím na základě nejlepšího vědeckého poradenství stanovit, jaká cílová míra rybolovu je vhodná pro každou populaci, tzn. jak vysoká smí být každoroční cílová míra rybolovu. V rámci budoucího systému řízení musí být rozhodnuto o míře každoročních úprav, s jejichž pomocí mají být tyto cíle dosaženy. Tato rozhodnutí by měla být prováděna pomocí dlouhodobých plánů podle společné rybářské politiky.

3.12 V současné době podléhá řízení rybolovu na úrovni Společenství zásadám předběžné opatrnosti pro populace ryb. Přípustné celkové úlovky a každoročně stanovené míry rybolovu vyplývají z různých vědeckých odborných posudků. V případě zhoršení stavu jednotlivých populací jsou uplatněny plány na obnovu v rámci společné rybářské politiky, aby se populace dostaly zpět na biologicky udržitelnou úroveň.

3.13 EHSV považuje změnu systému řízení za důležitou, neboť díky tomu bude v budoucnu sledován ambiciózní biologický cíl. Tato změna zároveň znamená, že s každou každoroční úpravou dojde k významnému snížení cílové míry rybolovu, které se bezpochyby musí odrazit ve snížení rybářských loďstev a intenzity rybolovu, což povede k vyznaným ztrátám podniků v oblasti rybolovu. EHSV se obává, že prostředky Evropského rybářského fondu nebudou stačit na to, aby vyrovnaly tyto ztráty. Pokud by stanovených cílů ovšem přece bylo dosaženo, mohla by být situace pro podniky nadále činné v oblasti rybolovu velmi výhodná.

3.14 U tohoto přístupu by EHSV rád upozornil Komisi na to, že maximální udržitelný výkon různých populací ryb lze obtížně odhadnout. Vzhledem k takto neodhadnutelné situaci doporučuje Výbor Komisi, aby ve svých dlouhodobých plánech zajistila přiměřené každoroční úpravy.

3.15 Výzvu tudíž představuje nalezení způsobů, jak rybářským komunitám a podnikům pomoci bez problémů projít fází přechodu. Výbor se domnívá, že to bude vyžadovat štedřejší a nápaditější opatření na podporu než ta, která Komise dosud navrhla. Taková opatření jsou plně ospravedlnitelná jako prostředek zajištění včasného přechodu na budoucí udržitelnější systém rybolovu.

3.16 Výbor považuje každopádně za nezbytné, aby všechny zúčastněné strany byly zapojeny, tak jak se uvádí ve sdělení prostřednictvím častých slyšení regionálních poradních sborů do rozhodovacího procesu ohledně dlouhodobých plánů, tempa provádění a jejich důsledků. EHSV také považuje za nutné, aby se Poradní výbor pro rybolov a akvakulturu EU (PVRA) a Výbor pro sociální dialog v odvětví rybolovu účastnili těchto slyšení.

4 Konkrétní připomínky

4.1 V rámci provádění systémů řízení populací ryb založených na maximálním udržitelném výnosu je nutné zabývat se řadou dalších otázek, které se takového řízení bezprostředně týkají:

- důsledky pro životní prostředí a jejich vliv na změnu mořských ekosystémů,
- uplatnění systému řízení na smíšená loviště,
- provádění dlouhodobých plánů.

4.2 Důsledky pro životní prostředí a jejich vliv na změnu mořských ekosystémů

4.2.1 Podle obsahu sdělení je obtížné předpovědět, jak se budou mořské ekosystémy pod vlivem klimatických změn vyvíjet a jaké důsledky budou mít klimatické změny a další environmentální faktory na populace ryb.

4.2.2 Jelikož není známo, do jaké míry tyto faktory působí na životní prostředí, dochází Komise k závěru, že vliv rybolovu je ve většině případů přece jen nejsilnější. Nižší cílová míra rybolovu by tedy pomohla tomu, že populace ryb budou méně náchylné na ekologické změny.

4.2.3 Proto sdělení obsahuje návrh, aby byl úlovek omezen na stálou a udržitelnou cílovou míru rybolovu. Neboť teprve až se sníží cílová míra rybolovu a populace ryb budou obnoveny, budou k dispozici nové poznatky o ekosystémech a jejich produktivním potenciálu, na jejichž základě je možné upravit cíle dlouhodobého řízení.

4.2.4 EHSV s touto zásadou souhlasí, pokud bude u druhů, jejichž populace je ohrožena, postupně a udržitelně snížena cílová míra rybolovu. Komise se domnívá, že řízení rybí biomasy založené na krátkodobém nárůstu úlovků může vést k nepřijatelné nejistotě pro průmysl.

4.2.5 Přesto je Výbor toho názoru, že „další environmentální faktory“, které ve sdělení ani nejsou vyjmenovány, rovněž ovlivňují vývoj mořských ekosystémů, např. chování zlodějí, zneči-

štění, průzkum a využívání nalezišť ropy či plynu, pobřežní větrné elektrárny a těžba písku a kamení z moře.

4.2.6 EHSV žádá Komisi a členské státy EU, aby uložily podobná omezení podnikům, jejichž činnost má rovněž vliv na objem populací ryb a změnu mořských ekosystémů, jako budou uložena v oblasti rybolovu.

4.3 Uplatnění systému řízení na smíšená loviště

4.3.1 Provádění systému řízení rybolovu založeného na maximálním udržitelném výnosu pro smíšená loviště je zřejmě velmi problematické.

4.3.2 Jelikož jde o známý problém, nebude v tomto stanovisku o systému řízení smíšených lovišť pojednáno. EHSV je názoru, že právě v souvislosti s tímto druhem rybolovu je zapotřebí zintenzivnit kontakty mezi Komisí a regionálními poradními sbory a PVRA.

4.3.3 Ve sdělení je objasněn velký, podle názoru Výboru nesporný, význam, který má zachování rovnováhy mořských ekosystémů, neboť snížení populace jednoho druhu za účelem zvýšení výnosu jiného by byl velmi riskantní přístup.

4.3.4 Problematicnost systému spočívá v tom, že intenzita rybolovu všech druhů v ekosystému by podle sdělení měla být stejná jako (cílový) úlovek, kterým lze dosáhnout maximálního udržitelného výnosu v dlouhodobém horizontu. To znamená, že ohledně měr maximálního udržitelného výnosu, které jsou stanoveny pro různé druhy ekosystému, kterých se týká smíšený rybolov, se maximální úlovek v dlouhodobých plánech musí řídit podle druhu ryby, pro kterou byl pro dosažení maximálního udržitelného výnosu stanoven nejnižší úlovek.

4.3.5 Sdělení dále obsahuje upozornění, že proto, aby se zabránilo náhodnému nadměrnému odlovu určitého druhu formou vedlejšího úlovku, bude možná nezbytné do některých dlouhodobých plánů začlenit dodatečná opatření, jako např. úpravy lovných zařízení, a oblasti a období zákazu rybolovu.

4.3.6 EHSV je toho názoru, že přístup tohoto systému řízení je sice v souladu s obsáhlým cílem společné rybářské politiky, Komise ale musí pečlivěji posoudit různé velikosti úlovků k dosažení maximálního udržitelného výnosu a projednat hospodářské a sociální následky dlouhodobých plánů v souvislosti se smíšeným rybolovem se zúčastněnými stranami.

4.4 Provádění dlouhodobých plánů

4.4.1 Dlouhodobé plány

4.4.1.1 Jak vyplývá ze sdělení, Komise má v úmyslu na základě nestranného vědeckého poradenství a za zohlednění hospodářského, sociálního a environmentálního dopadu navržených opatření vypracovat dlouhodobé plány, které bude konzultovat s dotčenými odvětvími.

4.4.1.2 V plánech se musí určit cílová míra rybolovu. Dále musí být uvedeno, jak je možno postupně snížit škodlivý dopad rybolovu – při zohlednění smíšených lovišť – na ekosystém a jaké techniky mají být uplatněny, aby bylo zabezpečeno, že všechny populace budou loveny v souladu s jejich příslušnými cílovými limity. Dále by měla existovat možnost využívat některé populace v míře nižší než je úroveň maximálního udržitelného výnosu s cílem dosáhnout nárůstu produktivity jiných druhů.

4.4.1.3 Pokud nejsou vědecké údaje dostačující pro zhodnocení opatření potřebných k dosažení podmínek maximálního udržitelného výnosu, měly by se plány řídit zásadou předběžné opatrnosti.

4.4.1.4 Plány a jejich cíle musí být podrobeny pravidelnému přezkumu.

4.4.1.5 EHSV je toho názoru, že tento nový směr politiky řízení rybolovu bude bezpochyby přinášet výhody poté, co bude dosaženo maximálního udržitelného výnosu všech populací ryb, na druhou stranu může mít drastické následky pro odvětví rybolovu: snížení úlovku povede ke snížení rybářských loďstev a krátkodobě ke ztrátě pracovních míst, což bude mít dále za následek oslabení hospodářství přístavů.

4.4.1.6 Proto Výbor Komisi důrazně vyzývá, aby v rámci uvedených konzultací v odvětví rybolovu ohledně tempa provádění dlouhodobých plánů ponechala určitý prostor, který by rybářům umožnil postupně přizpůsobení se tomuto novému systému řízení.

4.4.1.7 V případě smíšených lovišť je Výbor názoru, že je třeba poskytnout větší volnost, jestliže určité populace mohou být plně loveny, protože se nacházejí v dobrém stavu.

4.4.2 Řízení změn

4.4.2.1 Po vypracování a po přijetí dlouhodobých plánů, které stanoví přiměřené cíle pro populace ryb, mohou členské státy samy rozhodnout o rychlosti změn potřebných k dosažení těchto cílů a o způsobu, jak zvládnout přechodné období.

4.4.2.2 Ve sdělení jsou v souvislosti se způsobem provedení těchto změn objasněny dva obecné přístupy:

— omezit rybolovnou kapacitu (vyřazování plavidel) na úroveň potřebnou k provozování rybolovu v míře zajišťující maximální udržitelný výnos. Tento přístup by obecně přinesl větší hospodářskou výkonnost pro zbývající rybářská loďstva a současně úbytek rybolovných plavidel a pracovních míst.

— zachovat velikost rybářského loďstva za současného omezení účinnosti rybolovu snížením rybolovné kapacity plavidel, např. omezením rozměrů, tonáže či lovných zařízení či omezením počtu dní na moři. Tento přístup by zachoval současnou úroveň zaměstnanosti za cenu hospodářské neúčinnosti.

4.4.2.3 Rozhodnutí o hospodářském přístupu či strategii pro odvětví rybolovu učinění každý členský stát samostatně, zatímco Společenství poskytuje v této souvislosti rámec řízení pro postupné ukončení nadměrného rybolovu a finanční pomoc Evropského rybářského fondu.

4.4.2.4 Komise se ve sdělení přiklání jednoznačně k prvnímu přístupu, který obnáší snížení národní rybolovné kapacity, neboť jeho provádění je snadněji kontrolovatelné. Dosavadní zkušenosti ukázaly, že snížení rybolovné kapacity plavidel je ve srovnání s jinými řešeními z hlediska sociální přijatelnosti a prosazení méně problematické.

4.4.2.5 EHSV uznává, že přístup spočívající ve snížení rybolovné kapacity plavidel je spíše vhodný k tomu, aby postupně ukončil nadměrný rybolov. Výbor je ovšem přesvědčen, že každý členský stát po analýze hospodářských a sociálních důsledků zvolí pro něj vhodný přístup, přičemž nelze zapominat na to, že lze použít obě možnosti současně, aby byl dosažen cíl maximálního udržitelného výnosu populací ryb.

4.4.2.6 Výbor souhlasí s návrhem provést analýzu hospodářských a sociálních důsledků změn na regionální místo na evropské úrovni, neboť vlastnosti každého loďstva se v závislosti na jednotlivém členském státu liší.

4.4.2.7 V tomto smyslu by dlouhodobé plány měly být zaměřeny na jednotlivá loviště, měly by se týkat populací ryb, které jsou loveny společně, a obsahovat prvky jako např. omezení rozsahu, v jehož rámci se rybolovná práva mohou každý rok měnit, aby zaručovaly stálý a plynulý přechod.

4.4.2.8 Konečně se ve sdělení konstatuje, že zavedení úplného souboru dlouhodobých plánů k dosažení cíle maximálního udržitelného výnosu bude vyžadovat čas. Proto Společenství s účinností od roku 2007 přijme rozhodnutí týkající se řízení, která zajistí, aby u žádné populace ryb, u níž již nyní existuje nadměrný rybolov, dále nestoupala míra rybolovu. EHSV je toho názoru, že Komise by měla předtím, než přijme rozhodnutí v roce 2007, předem konzultovat regionální poradní sbory, Poradní výbor pro rybolov a akvakulturu EU (PVRA) a Výbor pro sociální dialog v odvětví rybolovu.

V Bruselu dne 25. dubna 2007.

předseda

Evropského hospodářského a sociálního výboru

Dimitris DIMITRIADIS